

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrta leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrta leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravištvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Deželni zbori.

Kranjski deželni zbor.

(II. seja 7. nov.) Ob 10. napovedano sejo odpre glavar Kaltenecker še le ob 1/2 11. — Bere se zapisnik 1. seje najprej v slovenskem potem v nemškem jeziku. Potem naznanja predsednik, da se bode odslej zapisnik samo v enem jeziku bral in sicer enkrat samo v slovenskem, enkrat samo v nemškem. Ker se nemščini, jeziku neopravičene manjšine, pri nas vedno koncesije delajo, da si ravno se v drugih zborih, kjer so Slovenci v manjšini, slovenščina grdo zaničuje, nij se nihče oglašil proti temu.

Glavar Kaltenecker potem nekaj naznanja, ali mož tako tiho, naglo in nerazložno govori, da ga niti vsi poslanci ne razumejo, do novinarskih miz pa je njegova beseda včasih čisto sluhu nedosegljiva.

Dr. Zarnik izroči peticijo dolenskih občin (Trebanjske, Litijske, Novomeške, Kostrevaške, Temeziške itd.), da naj se cesta čez Bogenšperg več ne posiplje, temuč nova dela čez Lipinsko Bukovje.

Dr. Bleiweis izroči peticijo nekoliko Vrhničanov, naj se občinske volitve potrdijo. Dalje interpelirajo Vrhničani vlado, kako more dopustiti, da se c. kr. uradnik Mulej poleg svojega poklica peča z raznimi kupčijami in obrtnijami, ker menijo, da nobeden ne more dveh gospodov služiti.

Obe peticiji se izročiti peticijskemu odseku. Potem so se volili odseki. Voljeni so v

- a) finančni odsek gg.: Bleiweis, Costa, Dežman, Irkič, Kromer, Murnik, Poklukar, Zavinšek, V. C. Zupan;

b) peticijski odsek gg.: Barbo, Pintar, Razlag, Thurn, Zarnik;

c) odsek za poročilo o delovanju deželnega odbora gg.: Apfaltrern, Kozler, Langer, Franc Rudež, Svetec, Tavčar, Zarnik;

d) šolski odsek gg.: Apfaltrern, Bleiweis, Costa, Dežman, Grabrijan, Svetec, Toman;

e) občinski in cestni odsek gg.: Apfaltrern, Costa, Dežman, Kotnik, Kromer, Murnik, Razlag, Karel Rudež, Zagorec.

Vladni predlog z načertoma postav o uravnavi pravnih razmer učiteljstva in o uravnavi napravljanja, zdrževanja in obiskovanja javnih ljudskih šol vojvodine kranjske, in v zvezi s to predlogo zadevno poročilo deželnega odbora, se izroči šolskemu odseku.

Vladni predlog, s katerim se razglašajo določbe o posredništvih (miriteljstvih) v poravnano skušnjo med strankami, katere so v prepiru, se izroči po Zarnikovem predlogu občinskemu odseku.

Predlog deželnega odbora o plači služabnika pri sekcijah v deželni bolnišnici se sprejme.

Poročilo deželnega odbora, s katerim se predložé proračuni zakladov različnih ustanov za leto 1873. in računski sklepi za leto 1871,

poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun normalnega šolskega zaklada za leto 1873. in računski sklep za leto 1871 in

poročilo deželnega odbora o nujni potrebi, da se poseben oddelek deželne posilne delalnice začasno prepusti v porabo normišnice, se odsekom izroče.

Dr. Razlag potem dobi besedo, da utemeljuje svoj predlog za prošnjo do Nj. veličanstva cesarja, naj pomilosti onih 59 kmetov iz vasi Studor in Stare fužine na Bohinjskem, ki so bili obsojeni hudodelstva vstaje po §. 68 in 69 kaz. zak.

Stvar je našim bralcem po večini poznana iz naših člankov (v št. 121 in 122 „Slov. Nar.“), zato ne bomo ponatistili cele temeljite obrazlozbe, katero je poslanec dr. Razlag podal o krivici, ki se tem kmetom godi. Dokazal je, da so bili ljudje v zmoti, da so mislili svoje pravice varovati, brez hudobnega namena. 62 je bilo obtoženih, 59 obsojenih. Izmed teh so bili samo 4 zavoljo malih prestopkov kaznovani, vsi drugi še niso bili nikoli kaznjeni, da si so starci med njimi. — Dr. Razlagov predlog se potem sprejme skoro enoglasno in izroči peticijskemu odseku.

Dr. Razlag potem utemeljuje drug svoj predlog o sestavi posebnega gospodarskega odseka 7 udov, kateri bodo o predstoječih premembah Jelovce poročali in nasvete staveli. Ta dr. Razlagov govor prinesemo ves v prihodnjem listu po stenografičnem zapisniku.

Poslednja točka dnevnega reda: volitev enega uda c. kr. deželne komisije, se odrine na prihodnjo sejo, ki bode v pondeljek.

Goriški deželni zbor.

(Izv. por.)

(1. seja 5. nov.) Zbrali so se deželni poslanci, po slovesni maši v stolni cerkvi, v dvorani deželne palače, da bi zopet začeli svoje efemerno delovanje. Slovenski poslanci so bili vsi, izmed italijanskih pa je manjkalo fin. ministra Pretis-a in grofa Strassolda. Virilca, knezo-nadžkofa, nij bilo in ga menda tudi ne bo; pravijo, da je njemu težko se zbora udeležiti zaradi narodnostnih homatij med poslanci enega in drugega naroda; ne ve, kam bi potegnil.

Deželni glavar pozdravlja poslance, z italijanskim govorom v katerem povdarja posebno, da treba

Listek.

Iz Rusije.

O nedavnih reformah v Rusiji.

(Spisal prof. dr. Fr. Celestin.)

(Dalje.)

Z neomahljivo vero v svoj poklic je car pričel to vojsko, ki je tudi njemu, če tudi prepozno pokazala, kako slaba je vsa državna mašina. Bolj ko za vse drugo se je pečal za armijo, nanjo se zanašal ko na skalo in sanjaril, da bo ž njo boril se proti evropski revoluciji. Vedel je sicer, da ga goljufajo in ne enkrat ostro kaznoval, pa svoje žalostno stanje je še le pri začetku vojske sprevidel. Armija je bila slabo obučena, in manjkalo ji je vse drugo; državni zaklad je bistno tajal, brez kredita v Evropi je vlada morala izdajati papir. Pokupovalo se je vsega dovelj, vojaki pa so boje bili na pol nagi in bosi, med tem, ko so denarji izginjevali, da jim sledu nij bilo. Takrat so spoznali tudi nedaljnovidni ljudje, da brez moralnega in umstvenega kapitala je narod slab v kljub veliki armiji, jeli so še bolj čutiti potrebo reform. Obožatelj samodržavija je strašno trpel, prevelik je bil udar tudi na njegov železni značaj. Postajal je mračen in hodil zmir bolj pogostoma k metropolitu za svet. Od očevideca smo čuli, kako je nekega dne, ko so zmir huja in huja naznanila dohajala od Črnega morja, počasi šel Nikolaj po ulicah Petrograda, skoraj sam in ves zamišljen,

navadno pot k metropolitu. Proti svoji navadi se nij nikamor ozrl, nikomur ne odzdravil. Na lici se mu je morala brati strašna muka, in po patrijarhalni navadi so ljudje jeli vpraševati ga: Bátjuška, čto tebé? Mi umrém za tóbja! On pa je molče stopal dalje. Masa naroda je bistro rasla, sem ter tje se je jel slišati jok, in kmalu nij bilo med množico človeka brez solznega očesa. — Duševno in fizično zlomljenega je potem kmalu blagodejna smrt ga rešila.

Aleksander II. in njegova vlada je jasno videla, da brez osvobojenja kmetov nij mogoča nobena druga reforma. Prvikrat je tu vlada iskala pomoči pri občestvu, in sicer pri tem delu, kteremu je bil izhod (zunaj kmetov se ve) najbolj važen, k dvorjanom in nij se ji bilo treba kesati za to. Varno ravna je vlada predlagala le vprašanje, kako zboljšati stanje kmetov? V mnogih gubernskih odborih se je sicer večina hudo vpirala vladinemu predlogu, sluté, da je to le prvi korak, za katerim pridejo drugi, pa manjšina nij samo podpirala vladin predlog, a stavila svoj, da bi se naravnost odpravilo rabstvo kmetov. Vlada, ki je le tega čakala, je krepko podpirala manjšino in skleneno je bilo polno osvobojenje a ne samo zboljšanje stanja kmetov.

Z ukazom 19. februarja 1861. l. je Aleksander II. dal milijonom svojih podložnih človeške pravice, sè strahom so pričakovali tega dne ti privrženci starine, ki so osvobojenje kmetov imeli za dejanje strašno nevarno, da, skoraj za punt. Do-

segli so sè svojim pustim kričanjem, da so ves ta dan vsaj v stolicah bili vojaki na nogah, da bi varovali gospodo. Pa prešel je 19., prešel mesec, dva, celo leto, in hvalitelji rabstva so osramoteni zamolčali: nikjer se nij hotel vneti punt. Vse se je vršilo tiho in mirno, tako da so se čudili celo mnogi prijatelji in delavci reforme, pričakovaje od nje bistrih sprememb vsega občestvenega stroja, in ne da se tajiti, da ta reforma je zares položila novo osnovo razvitja naroda. Pa zamona starih sokov, vse substancije celih narodov se ne dela tako hitro kakor pri posameznem človeku; kar so tisučletja naredila ali zanemarila more popraviti stoletje ali desetletja, pa ne eno leto ali celo dan ukaza. Ne vide pričakovanega uspeha od svobode kmetov so prav mnogi jeli obupovati sploh nad njeno blagodejno močjo, dà, sme se reči, da je za občestvene stvari prvič zbujena energija upala vsemu narodu, mladostno nepotrpežljivemu in kakor otrok od denes vsejanega zrna pričakujočemu žetve že jutri. Po drugi strani pa je nastopivše mlačnosti krivo tudi to pričakovanje, da se reformatorsko delovanje tega carstvanja ne bo ustavilo, da se ne bodo odpravljale samo surove zunajnosti rabstva, da bo mari izginil njegov princip, katerega so se vse sfere ruskega življenja navzele, pa vsega tega je do sedaj bilo malo videti po mnenji nepotrpežljivih. Od todi žalostna prikazen, da se občestvo nij posebno pečalo za tako važne reforme, za sodnijsko in zemsko, še menj pa za reformo mestnih uprav. (Daljesl.)

letos prav varčnega gospodarstva, ker je bila letina na Goriškem sploh slaba in ne morejo posestniki niti državnih bremen zmagati; priporoča, naj se v ta namen nikakor ne povikšajo deželne naklade.

Pozdravlja posebej v kratkem slovenskem govoru tudi zborovo desnico. „Kakor so bratje, pravi, kateri stanujejo skupaj pod eno streho, lahko različnega mnenja in različnih teženj, taka je tudi med goriškimi Slovenci in Italijani. A na vse zadnje zmaga vendar vselej ljubezen do skupne očevine, in kadar se zberejo da bi za njo kaj poskrbeli, lotijo se radovoljno in složno skupnega dela.“

Na to navadno znano odzdravljanje Njegovemu Veličanstvu in konečno predstavlja glavar kot vladnega zastopnika barona Rechbach, ki nagovori poslance v italijanskem jeziku in potem v neugodno se glasečem dijalektu svoj govor tako-le posloveni: „Ker sim dobil naročilo nadomestiti vlado Njih Velič. pri temu visokoslavni zboru, si štejem v čast, de Vas morem srčnu pozdravit. Jest sem previžan, de boste tudi v ti seji krepku donesli k pobulšajni stana te dežele, na blaženost od ktere je tudi vlada obrnila svoje misli.“

„Visokoslavnu ministerstvu Vam bo predložilo načrt postave zastran napelavajna (!?) h pokojski dnarnici tistih učiteljev važnih (?) ljudskih šul, kateri bodo prestauleni od kakšne druge kronovine.“

Pa tudi to zmes je tako pretrgano izmazal, kakor bi je ne bil mogel slabše narekavati šolarček, kateri je svojo nalogo k večjemu dvakrat prečital. To se pravi narod sramotiti, njegov jezik v zasmeh staviti, a nikakor ne enakopravnost spoštovati in jo izvrševati, kakor bi moral zastopnik vlade v deželnem zboru.

Deželni glavar naznanja, da bo v zborovih sejah tajnikoval deželni uradnik g. Ernest Klavžar in sklene sejo.

(2. seja 5. nov.) Popoludne ob 5. uri je bila zopet seja. Poslanca Pretis in Pollay sta prosila 14 dnij odpusta, ki se jima dovoli. Da nijso vsi poslanci za ta predlog glasovali, nam je dokaz, da so vsaj nekateri med njimi, ki spoznavajo važnost poslanskih dolžnostij. Pretis se izgovarja z bolehavostjo, a dunajski časopisi pripovedujejo, da je odpotoval v Prago. Če je to res, potem smemo po vsej pravici trditi, da ima gosp. baron — naš zbor za norca, da brez ovinkov govorimo. Pollay-a kličejo svoja lastna opravila drugam. Komur so lastna opravila važnejša od deželnih, naj se ne poteza za poslanstvo. K večjemu dva ali tri tedne je zbor vsako leto skupaj, če se mu še v tem trenutku odtegaajo poslanci, lahko rečemo, da teptajo brezvestno zaupanje svojih volilcev.

Vlada je predložila našemu zboru en sam malovažen predlog zastran doneskov k denarnici pokojnin, katere naj bi plačevali tisti učitelji javnih ljudskih šol, ki se namestijo od drugod v našo deželo. Ta predlog se izroči političkemu odseku, v katerega so izvoljeni: Černe, dr. Lavrič, dr. Deperis, Pagliaruzzi in dr. Pajer.

Proračuni in računski sklepi vseh deželnih zalogov se izročijo finančnemu odseku 7 udov, ki so: Baron Ritter, Doljak, Winkler, Gorjup, dr. Abram, Candussi, grof Strassoldo.

V peticijski odsek so se izvolili: dr. Žigon, dr. Maurovich, Faganel, Dottori, Winkler, Benardelli. — Ta teden ne bo nobene seje več; najbrže bo prihodnja še le v torek ali sredo prihod. tedna.

Štajerski deželni zbor.

V Gradcu 5. nov. *)

(Izv. dopis.)

Štajerski deželni odbor se je denes z navadnim ceremonielom odprl. V deželni dvorani bilo je prav hladno in hladna sta bila tudi govora Kaiserfeld-a in cesarskega namestnika. Naš stari prijatelj Kaiserfeld je sicer izrazil svoje veselje, da se je lanska kriza za ustavo srečno vršila, vendar se mu je pri vsem tem videlo, da nema pravega upanja,

*) Za zadnji list prekasno došlo.

Uredn.

ka ne bi se njegovemu ljubljencu, decemberski ustavi, ne primerilo kaj človeškega. V svojem govoru oziral se je posebej na poročilo deželnega odbora zaradi preuredbe občinske postave. To poročilo je gotovo eno najvažnejših, ker sega tako rekoč v jedro ljudske avtonomije. Lani je došlo deželnemu zboru več sto peticij, po največem od nemških kmetskih občin in od politiško-katoliških društev, da se naj občinska postava preuredi, kar se tiče izvirnega in prenešenega delokroga (Tudi „Slov. Narod“ je o svojem času v obširnih člankih svoje mnenje o tej stvari izrekel). Letos pride to vprašanje pred deželni zbor. Ker sta poročila večine in manjšine deželnega odbora precej obširna, Vam hočem v enem prihodnjih listov o tem velevažnem predmetu natančneje poročati. — Izmed deželnih poslancev je bilo kakih 50 nazočih, od slovenskih dr. Vošnjak, dr. Serbec; Adamovič pa je prosil za tritedenski odpust.

(2. seja 6. novembra.) Po prebranjem zapisniku 1. seje naznanja dež. glavar, da g. dr. Dominikuš zaradi prenujnih osebnih opravkov prosi 14dnevni odpust. Zbornica privoli.

Za zapisnikarja se izvolita dr. Bös in dr. Serbec. (Poslednji je že pri lanjski sesiji ta posel opravljal in kaže to zopet veliko brezozirnost nemške večine, da iz peščice slovenskih poslancev izbere zapisnikarja, kateri vsled mu naloženih opravil se ne more lahko pri debatah udeležiti.) — Kot verifikatorji so izbrani: gr. Attems, Karlon, Hackelberg in dr. Serbec. — V finančni odbor 12 udov, kateri je najimenitniši, izvoljeno je 12 nemških poslancev; v peticijski odbor 5 udov izmed Slovencev dr. Dominikuš; v šolski odbor 9 udov dr. Serbec; v odbor za občinske zadeve 12 udov Herman. Deželni glavar naznanja, da se mu je oddal predlog dr. Wretshkov in tovarišev: da se naj postava o realnih šolah v tem smislu preuredi, da bo učenje francoskega *) jezika brezpogojno obligaten predmet za vse učence in ne kakor zdaj prosti volji prepuščeno. Walterskirchen naznanja interpelacijo do vlade: ali bi se verozakon na ljudskih šolah ne dal tudi po drugih osebah, kakor po katehetih prednašati? Seja se sklene.

(3. seja 7. novembra.) Tudi pri denašnji seji še nij bilo nobene posebne razprave. Walterskirchen je bral interpelacijo do vlade, kaj misli storiti v tacih slučajih, kadar verozakon v ljudski šoli ne učé od ordinariata imenovani kateheti, ampak druge osebe, kot namestniki pravih katehetov. Krajni šolski sveti imajo menda pravico, da tacih substitutov ne pripoznajo, zlasti, ker ti namestniki v mnogih krajih proti novim šolskim postavam agitirajo. Navaja nek prigodek, ki se je v Kapfenbergi s tamošnjim katehetom pripetil.

Cesarski namestnik obljubi, da bo v eni prihodnjih sej na to interpelacijo odgovoril. — Za predlog o ravnanji z ubogimi, o reformi cepljenja koz in druge predloge, tikajoče se sanitarnih naprav se izbere poseben odbor 7 udov, v katerega zopet nobeden slovenskih poslancev nij voljen. (Lani bil je v tem odboru dr. Vošnjak.) — Prihodnja seja bode v saboto 9. nov.

Dopisi.

Iz Harkova na Ruskem, 31. oktobra. [Izv. dop.] (Konec.) („Prisjažnije“, zatišje v žurnalistiki in sploh povesti dobrega starega časa in sedajne.) Znano bo pač, da imamo tu sodnije „občestvene vesti“ porotnike ali „prisjažnije.“ Že nekaj časa pa so prisjažnije jeli obračati pozornost nase s tem, da ene vrste obtožence pripoznavajo povsod za nedolžne, čeravno nij nobenega dvoma, da so po zakonu krivi. Zanimivo je, kako se vedeta gledé tega fakta dva glavna lista Rusije, Moskovskija Vjedomosti in St. Peterburgskija Vjed. Prvi, narodno konservativen govori n. pr.: ta opraviče-

*) Zakaj tega ne zahtevate za slovenski jezik, g. šolski nadzornik slovenskih realnih šol? Uredn.

vanja sipljača se brez konca in brez vidnega razloga, predstavljajo nenormalno prikazen (1871. l. št. 254), sploh pripisuje to le napačnemu usmiljenju občestva. Drugi, liberalni, pa vidi v takih razsodbah očitno kritiko in nek korektiv prisežnih glede ruskih kazenskih zakonov, tako ostrih, da da bi obtoženec bil kaznovan veliko huje, ko zaslučuje, in meni, da ga zato raji popolnoma opravičujejo. Mora se priznati, da je to pojasnilo veliko bolj pametno od hudovanja moskovskega časnika, in da, čeravno krivega opravičiti absolutno prav nikoli ne more biti, se vendar ne sme vselej zahtevati: fiat justitia, pereat mundus, posebno pa ne če je justicija tako prvotna, kakor je sem ter tje še v ruskem zakoniku. Nekako čudno pa je vendar in v vsakem slučaju, vpijoče po pomoči je n. pr. sledeče: Nek činovnik je bil obtožen, da je ukral tujo obleko. Tatvina je bila popolnoma dokazana, ko je celo obtoženec se podal, pa prisežni so ga opravičenega odpustili iz sodnije (Mosk. Vjed. 1871. l. št. 256.) Drug primer, smešen, ko bi smelo biti kaj smešnega v sodnji, kjer se odločuje ob imetku in svobodi osebe, je ta: V ruskem južnem mestu je nek zgovoren advokat branil svojega klienta tatū, in da bi vendar omehčal in prepričal prisežne, je za naj bolj silni dokaz njegove nedolžnosti modroval: Gospodje prisežni, jaz sem branil pred nekaj meseci pred vami tatū in vi ste ga opravičili, pred nekaj dnevi drugega, vi ste ga opravičili, sedaj branim tretjega in prepričan sem, da ga opravičite. —

Žurnatistiko je le kriza na borzi nekoliko zdramila, sicer pa miruje: ima sploh bolj miren značaj, ker ga mora imeti. Za to se junaki peresa bijejo tam, kjer jim je dovoljeno, časi tim huje, in ne iščejo ravno v galantomu besed za svoje nasprotnike. Klasiki in realisti se še zmiraj trpeti ne morejo, pa molčé, in zmagani realisti le sem ter tje spuščajo kako raketo v dokaz, da v njihovem taborji se ne spi popolnoma. V debelih (po 28 pol) mesečnih žurnalih se tiskajo neredko prav odlični spisi tikajoči se sočasnih vprašanj ruskega življenja, in tudi učeni v ožem smislu. Zelo je zastopana beletristika, povesti in romani, časi tudi precej dobra satira. Sedanje lepoznanstvo se zelo loči od onega starih dobrih časov. Prejšnje je bilo izprva popolnoma aristokratsko: junaki in junakinje so morali biti iz viših krogov, sploh je moralo veršiti se vse v salonih, v teh krogih, ki so sedaj zgubili ves svoj nimbus in pokazali se v svoji pusti puščobi. Tū so bili dvojni junaki, civilni diplomati, in vojaki, prvi blede in tajajoči se od tihe ljubezni k čistokrvni krasavici, z nenavadno blagorodnostjo, znanjem plesa, in umenjem padati, kadar nij treba, na koleno pred krasavicami. Vojaki pa so večidel bliščeči kavaleristi, z žvenketajočimi sabljami in s čudno, skoraj nevarno ognjenostjo čuvstev, tekočih iz prs kakor lava Vezuva. Junakinje pa so nežno zdihujoče, na pol ležeče na svojih kozetkah, in želijo umeti svoje blede-zanimive diplomate in biti uganjene od njih, ali pa so strastne in ognjene kakor Etna, skačejo s kozetek, in se kakor kače ovijajo v svoji strasti okoli kavaleristov. Sploh diplomati kruše srca velikosvetskih mučenic s preveliko idealnostjo v ljubezni, kadar je treba realnosti, kavaleristi pa s preveliko realnostjo, kadar je treba idealnosti. S prvimi se konča navadno ljubezen „z molčečim, ponosnim trpljenjem“, in potem vse žive dni gledata kako zvezdo, ki jima je sijala v trenutek sreče. Z drugimi pa se končuje z nepopisljivo srečo, ki se pa potem prevrača v muko od prevelike ognjenosti, in pogublja ali junaka ali junakinjo. Plebejev zunaj lakejev nij.

V drugi dobi (še pred kakimi 15 leti se v salonskih povestih že srečujeta aristokratski in plebejski element. Večidel poslednji predstavlja junaka in sicer tako: Prekrasni pred staviteljnic „beau monde-a, vdovi ali pa ne živeči pri možu, postane dolg čas, in tedaj milostljivo izvoli opaziti kakega plebeja, omikanega oskrbnika, ali doktorja, ali literatora in sicer zunaj Rusije ali pa na deželi.

Prične se ginljiva komedija: ona ga ljubi, pa se mu ne udá iz blagorodnega aristokratičnega ponosa, on jo ljubi, pa se ne udá iz blagorodnega plebejskega strahu, da bi ga neusmiljeno ne zavrgla. Govore med seboj se na pol odkrivata, in nazadnje se, kakor že, zgodi, da eden ali drug ne more strpeti in se razodene, nasledek česar je težka ločitev. Aristokratka beži v svoj svet in nazadnje pozabi plebeja, ki bi se bil namera še predrznil ljubiti jo ne samo platonično, plebej pa je ne more pozabiti in do smrti zdihuje po njej.

Vse te nežno čuteče junake in junakinje je izgнала sedajna plebejska beletristika. Element prostih smrtnih se je razlil ko mogočni valovi v velikosvetsko sredo in njene junake jel stiskati s prvega mesta. Junaki obrtniške, kupčijske, uradniške in druge bourgeoisie je sedaj na prvem mestu, ter so dobili v roke bogastvo duhovno in materijalno. Mužik, njegova osoda, njegovo trudopolno življenje zanima sedaj tudi nežne gospodičine, narodna omika v najširjem smislu počasi postaja geslo sedajnosti, in ono bo, če tudi ne tako hitro kakor bi bilo želeto, privedlo Rusijo k pravemu, kulturnemu življenju.

Politični razgled.

Iz Dunaja se piše vladnemu peštanskemu ist u, da hoče ministerstvo najprej v državnem zboru si proračun za 1873 dovoliti dati, potlej bode še le „volilno reformo“ na dan spravila. Uzrok temu je, ker bi federalisti iz zbora ušli ako bi se volilna reforma prej prinesla na mizo zbornice. — Nij to lepo, nam samim (ali prav za prav političarjem našim ki hodijo v rajhsrat dangubit) dajó vrv spletat, za katero nas mislijo udušiti?

Izmed deželni zborov utegne najvažnejši biti tirolski, ako sklene (kar bi tudi kranjski moral, ako bi naša večina ne izogibala se novim volitvenim agitacijam), da ne pošlje več poslancev v državni zbor. Glasilo tirolskega zbora „Tiroler Stimmen“ vsaj tako govori, da se sme in more od tirolskih nemških federalistov tak odvažen korak pričakovati.

Že se iz Insbruka poroča, da je 30 poslancev vlado interpeliralo, zakaj se letos bogoslovska fakulta pri volitvi univerznega dekana prezrla. Ako se to od vlade povoljno ne reši, žugajo poslanci izstopiti iz zbora.

Praška „Politik“ slovenskim poslancem v Ljubljani svetuje, naj si Palackega izjavo globoko v spomin vtisnejo in svojo politično akcijo po njej zaobrnejo. — Dober svet, ali našim oprezljivecem zastonj dajan.

Med Rusijo in Avstrijo so po „Golosu“ diplomatski dogovori zarad sklepanja pogodbe, glede izvrševanja razsodeb v civilnih in kriminalnih pravnih.

Srbska skupščina je bila 6. novembra s prestolnim kneževim govorom zaprta.

Iz Amerike poroča telegraf, da so prvotne volitve volilcev prvosednika republike zedinjenih držav izpale na korist republikancev. Dozdani predsednik Grant bode torej z veliko večino zopet voljen; njegov protivnik, novinar Greeley je dobil malo glasov.

Razne stvari.

* (Poziv.) Občni zbor pisateljskega društva je naložil odboru izdati knjigo v spomin slavnemu Preširnu. Po sklepu odborovem bode knjigi naslov: „Preširnov album“. Obsegala bode razen sestavkov, ki se tičejo Preširna, lepoznanske in razne druge spise.

Prijazno so povabljeni vsi slovenski pisatelji, naj z obilnimi doneski pomorejo dostojno oslaviti spomin našega največjega pesnika.

Spisi naj se pošiljajo „odboru pisateljskega društva“ ali kateremu odborniku.

V Ljubljani 7. nov. 1872.

Odbor

slovenskega „pisateljskega društva“.

* (Ljubljanska hranilnica) je pred nekoliko leti ustanovila za učeče se tehnike rodod Kranjce štiri štipendije v svotah po 157 gl. 50 kr., kar je gotovo jako hvale vredno; ali manj hvale vredno in posebno za slovenske tehnike, ki so ubožni, tudi jako občutljivo je to, da se one štipendije izključljivo samo sinovom nemškutarjev delijo, naj bode še toliko v uku marljivih in zelo ubožnih slovenskih prosilcev. — Treba je, da se že enkrat tej brezobzirni nemškutarški vladi konec stori. — Zadnjič so dva vseskozi najmarljivejša pa tudi prepotrebna ubožna prosilca odbili, pa štipendijo dali sinu premožnega ali vsaj imučnega žitnega trgovca, ker je le-ta nemškutar. V vse se že politika nosi!!

* (Šolski odsek) v kranjskem zboru, kateri ima najvažnejšo postavu skleniti, je sestavljen iz gospodov: Apfaltrern, Bleiweis, Costa, Dežman, dekan Grabrijan, Svetec, dekan Toman. Ta sestava nam ne dopada. Da so Bleiweis, Svetec — in magari še kot strokovnjak tudi Dežman notri, to razumemo. Kako pa volijo nemškega fevdalca Apfaltrerna, ki mu je toliko mar za izobraženje tlačanov njegovih pradedov kot nam za lanski sneg, ter da volijo dva (sicer poštena a nesposobna) moža, kakor sta dekana Grabrijan in Toman: nam je nerazumno. Šolska postava se bode, ali bi se morala, vendar v novem svobodnem duhu narodnega napredka uglasiti. Omenjenima gospodoma se pa, če smo prav podučeni, dopada stara šola.

* („Deželni glavar“ vit. Kaltenegger in dr. Supan) nijsta v kranjskem deželnem zboru voljena v noben odsek. Da si ravno sta kot delavca v strokovnjaških rečeh nenapačna, vendar to ravnanje odobrujemo, ker nobeden nij poslanec, dokler njiju volitev nij potrjena, ki, kakor upamo, tudi ne bode. — Med poslanci, ki zmerom v Ljubljani stanujejo in tudi potrebnega časa za študije in dela v odboru imajo dovolj, tudi g. Horak nij voljen v noben odsek. To pa ne vemo: zakaj ne?

* (Gosp. Lesar) se maščuje v zadnjih „Novicah“ zavoljo svoje grajane samopašnosti nad dr. Vošnjakom in dr. Razlagom, ter obširno popisuje, kako sta se pri 500 gl., ki jih je Matica po njih dobila vsled novih pristopov, zmotila za cela 2, reci: dva gold.!! „Tajnik“ slov. Matice namreč mogočno poudarja v svojem poročilu, da se je pri skrutiniranji našel en volilni list gosp. Jakoba Vilarja iz Pudoba pri Ložu, ki govori o priloženih 2 gl. Ker se nek nijsta našla ta dva gl. pri Matici, piše g. Lesar dr. Razlagu, in sicer zato, ker so se nek njemu vse take reči pošiljale (vsaj „Novice“ so ga zato za „kolovodjo“ razglasile, ker je naš časnik bil nasvetoval, volilne liste v njegovo celi dan odprto pisaruico pošiljati, kar pa je k večjemu četrtina storila.) Dr. Razlag takoj dopisnico pošlje na g. Vilarja, naj izvoli naznaniti, komu je on svoj volilni list in 2 gl. bil poslal. Na to še le 2. novembra t. l. dobi pismo od g. Vilarja, ki naznanja, da je bil dr. Razlagu to poslal in ker je ta od 31. oktobra do 5. novembra bolan v postelji bil, je še le 5. zvečer g. Lesarju pisal in 6. mu izročil ta 2 gl. iz lastnega žepa, ker mu po odhodu dr. Vošnjaka na deželni zbor v Gradec nij mogoče poizvedovati, kam se je založil prvi dopis g. Vilarja, ker je dr. Razlag take dopise takoj izročeval g. dr. Vošnjaku in nekterih še v roke nij dobil, ki so še le prišli med sejo občnega zbora Matice, če ravno pod njegovo adresom. Sicer pa zagotovljamo g. Lesarja, da sta ta dva že več goldinarjev žrtvovala za narodne reči, kakor on grošev, ako bi jih trebalo. Tudi se nam dozdeva, da bode kmalu prišel še ob to trohico pameti, kar mu je je „zrela“ politika še pustila.

* („Laib. Tagblatt“), organ vladne stranke in manjšine deželnega zbora, zasramuje v svojem listu od zadnje srede Slovanstvo in s tem hoče oblatiti tudi Slovence, ko se v notici pod naslovom „nationale Erziehungsresultate“ roga in posmehuje „wie herrlich weit es slavische Stämme bei voll-

kommener Autonomie im Culturrückgange bringen.“ Tako daleč smo torej prišli, da Dežmanova stranka naravnost naše Slovanstvo zasramuje. Kar se pa stvari tiče, bodi nemškemu pritepecu pri „Tagblattu“ povedano, da so Slovenci za 40 procentov naprej nemškim plemenom na nemškem Koroškem, nemškem Štajerskem, gornje Avstrijskem itd. Le vprašajte vojaške komisije, pa boste čuli, da baš nemški rekruti grintovi, ušivi, sifilitični in z vsemi „kulturnimi“ madeži obdarjeni k preiskavam pridejo, tako, da jih morajo oficirji najprej na štirno gnati, da se operó.

* (Slovensko gledališče.) Zadnja slovenska predstava „na čast deželnega zbora“ se nij vršila na čast slovenske dramatike. V igri „dajte mi surko“, ki je sama na sebi slaba burka, je precej s početka vse popačil g. „Kocelj“, ki se nij bil svoje vloge skoro čisto nič naučil. Slavno vodstvo in regisseurstvo slovenskega gledišča mora pač energično na to delati, da nepripravljenih igralcev na oder ne pusti. Čuditi se moramo pa, da ima angažiran in plačan ud gledišča tako malo čuta svoje dolžnosti. — Drugi igralci (g. Kajzelj, Nolli) in igralke so igrali dobro, a ker je bil enkrat ensemble moten, nij se opazovalo to. — Naj nam prihodnja predstava da priliko, da bodedemo hvalili, grajati nam težko dene.

* (Kranjski deželni odbor) je v seji 2. t. m. sklenil pripraviti dati dve sobi v deželni bolnišnici za ljudi, ki so za koze bolni, ker se imenovana bolezen v sosednjih deželah vedno bolj širi. Dalje je bilo skleneno deželnemu zboru predložiti osnovo nove cestne postave, načrt postave o odgonstvu in ravno tako osnovo postave o pobiranji pristojbine od zapuščin na korist normalnošolskemu zakladu.

* (Konfiskacija „Brenclja“) je ljubljanska deželna sodnija potrdila. Kakor iz uradnega „spoznanja“ vidimo, pravijo da se je pregrešil hudodelstva po §. 65 lit. a kazenskega zakonika in prestopka po §. 300. Ujetih je 600 eksemplarov, drugi so ušli, ali ka-li.

* („Slavjan“) se zove nov časopis, kate-rega prva številka je v Celovecu na svitlo prišla te dni pod uredništvom g. M. Majarju.

* (V Velikovecu) je bila 6. nov. volitev poslanca. Voljen je ustavoverec dr. Lugin. Slovenec dr. Pavlič je dobil samo 8 glasov.

* (Iz Metlike) se nam piše: Sedemletnica obstanka čitalnice metliške ovršavala se je 3. t. m. Muzike je bilo dovolj. Zunaj je igrala jesen svoj „rondo capriccioso“ z dežjem in viharjem, v dvorani smo ga pa slišali od gospodične Eme Hofmanove na glasoviru. Izvrstna njena igra je menda storila, da je bil ta večer nenavadno hitro vesel postal. Storili so pa tudi vsi drugi igralci svojo dolžnost. 24. t. m. napravi čitalnica naša spet veselico s predstavo vesele igre „ravni pot najboljši pot“. Uljudno vabi Ravnateljstvo.

Tržne cene.

V Ljubljani 6. nov. Pšenica 5 gl., 80 kr., rž 3 gl. 80 kr., ječmen 2 gl. 80 kr., oves 1 gl. 80 kr., ajda 3 gl., proso 3 gl. 40 kr., turšica 3 gl. 60 kr., vagan krompirja 1 gl. 70 kr., leča 5 gl. 40 kr., grah 5 gl. 50 kr., fižol 4 gl. 60 kr., maslo 52 kr., salo 35 kr., seno 1 gl. 30 kr., slama 1 gl., drva (22“) 4 gl. 70 kr. — 6 gl. 80 kr.,

V Novem mestu. Pšenica 5 gl. 80 kr., rž 4 gl. 80 kr., ječmen 4 gl. 20 kr., oves 1 gl. 70 kr., soržica 5 gl. 10 kr., ajda 3 gl. 20 kr., proso 4 gl., turšica 3 gl. 30 kr., vagan krompirja 1 gl. 50 kr., fižol 6 gl. 40 kr., maslo 50 kr., salo 34 kr.

V Trstu 7. nov. Pšenica 7 gl. 20 kr., rž 5 gl. 25 kr., turšico 4 gl. 25 kr., ječmen 4 gl., 40 kr., oves 2 gl. 30 kr., fižol 6 gl., leča 7 gl. 75 kr., loj 27 gl. 50 kr., maslo 51 gl. 50 kr., slive 8 gl. 75 kr., vinski kamen 20 gl., cunjje 11 gl. 75 kr., knoper 10 gi., žima 43 gl.

V Mariboru. Pšenica 6 gl. 30 kr., rž 3 gl. 80 kr., ječmen 3 gl. 20 kr., oves 1 gl. 95 kr., turšica 3 gl. 50 kr., ajda 3 gl. 25 kr.

V Celji. Pšenica 6 gl. 70 kr., rž 4 gl., ječmen 3 gl. 50 kr., oves 2 gl. 10 kr., turšica 4 gl.

Listnica uredništva. Zarad poročil iz deželnih zborov smo bili prisiljeni izpustiti denes članek, in več dopisov, ki v prihodnji številki pridejo.

Listnica opravištva. Gospodu Nikoli Homotariču v Križovljanu! List nam dohaja nazaj z opazko, da Vas nij več v doseadanjem kraji; blagovolite nam naznaniti svojo novo adresu.

Dunajska borska 8. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	65 gld.	90 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70	25
1860 drž. posojilo	102	50
Akcije narodne banke	9	90
London	107	80
Kreditne akcije	335	10
Napol.	8	61
C. k. cekini	5	10
Srebro	106	75

Oznanilo.

V deželno tablo zapisana graščina **Poganič** na Dolenjskem, med železniškima postajama Litijo in Kresnicami ob južni železnici ležeča, bode se iz proste roke po potu licitacije 11. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne prodala. Prodajanje se bode godilo pri vis. c. kr. deželni sodnji v Ljubljani, kjer se tudi pogoji za licitacijo v navadnih uradnih urah lahko poizvedó.

Graščina se bode pri tej prodaji samo za ali nad cenilno vrednost 17.647 gld. oddala. (225—3)
Teoretično in praktično izurjen

Franc Žižek,

doktor vsega zdravoslovja, operateur itd.,
stanuje (226—2)
v Grädcl. Malffredygasse Nr. 4.
Ordinira od 8.—9. in od 3.—4. ure.

Vsled akutnih izpustkov na koži, tifusa, dolgotrajnih napadih mrzlice

izvenredno oslabei in malokrvni
popolnem ozdravijo
po Hoffovih sladovih preparatih *) po zdravnikih zaukazovanih.

Osek, 2. avgusta 1872. Med mojimi bolniki je tudi ena šestletna deklica, ki je vsled akutnih izpustkov, tifusa in dolgotrajnih napadih mrzlice izvenredno oslabela in malokrvna postala. Zaukazal sem Vašo **sladovo zdravilno čokolado** in moram pritrčiti, da njeno rabljenje **izvrstno ugoden učinek** ima in je mala deklica **vidno boljša** in se zdaj popolnem dobro počuti.

Od tedaj sem Vaše preparate v večih slučajih z **najboljim uspehom** rabil in Vas prosim, da mi zopet s poštnim povzetkom dva funta sladove zdravilne čokolade v tablah 2. sorte in en paket prsnih sladovih bonbonov doposlata blagovolite.

Dr. A. Lobmayer,

opérateur in železniški zdravnik.

Duna Szekesó, 11. julija 1872. Prosim, da pošljete šest steklenic sladkoizločnega zdravilnega piva gospodu Antonu Uglečiču tukaj.

(198—2) **Dr. Mayer, nadlečnik.**
*) Centralna zaloga na Dunaji, Kolovratring 3.
Zaloga v Ljubljani pri gosp. Martinu Golobu. — V Iparvi pri gosp. Ant. Déperis-u.

Jaz Vilhelmina Rix

s tem javno izrekan, da sem kot vdova rajn. dr. A. Rixa zadnjih 16 let sama in edina pripravljalka prave in nepoparčene

originalne paste Pompadour,

ker samo jaz skrivnost pripravljajna poznam. Zato s tem oznanjam, da se omenjena pasta Pompadour od zdaj naprej samo v mojem stanovanju, **Dunaj, grosse Mohren-gasse Nr. 14, I. Stiege, Thür 62, prava dobi, in svarim** pred kupovanjem pri vsakem drugem, ker sedaj niti zaloge, niti podružnice ne vzdržujem in ker sem vse poprejšnje zaloge zaradi storjenega **poplačevanja opustila**. Moja prava pasta Pompadour, tudi **čudežna pasta** imenovana ne bode nikdar zgrešila svojega učinka; vspeh te nepresegljive paste za lice gre nad vse pričakovanje in je edini **garantirani** pomoček za maglo in neizgledljivo odpravljenje vseh izpustkov v obrazu, sajaveev, peg, šinj in mozolcev. Garancija je toliko gotova, da se **denar mazaš dajče, ako pasta ne pomaga**. Lonček te izvrstne paste s podnikom vred **mazaš i gld. 50 kr.** — **Razposilja se proti povzetku**. Naročina pisma naj se pošljajo Vilhelmini Rix, doktorjevi vdovi, Dunaj, (Gr. Mohren-gasse Nr. 14, iz prijaznosti vis-à-vis mojim čestitim prijemnikom, dajem, ako se mi majhni opravi v raznih stvarih naročujete, te opravke poskrbeti in ne računam zanje nobene provizije. (17—10)

Dr. Zahvalna pisma se ne razglašajo.

Zavarovalna družba „VIKTORIJA“.

Vsled sklepa glavne skupščine od 26. septembra 1872 je „narodna zavarovalna družba“ v Pešti izročila vsa zavarovanja proti ognju in na življenje zavarovalni družbi

„VIKTORIJA“

katera je prevzela od 1. oktobra 1872 poroštvo za-njo.

Glavno zastopništvo za kronovino kranjsko smo podelili gospodu

Jakob-u Dobrin-u,

ter imenovanega gospoda priporočamo p. t. zavarovancem z zagotovitvijo, da jim bo dajal potrebna pojasnila z največjo prijaznostjo.

Vodstvo.

Ponižno podpisani se priporočajo z ozirom na zgornje naznanilo p. t. zavarovancem v prevzetje vseh opravil glede zavarovanja proti ognju in na življenje, v vseh kombinacijah, po najcenejših premijah, in ob enem zagotavlja, da bo izvrševal vsa čestita naročila naglo in natančno.

Pisarna glavnega zastopništva za kronovino kranjsko je

v Ljubljani na frančiškanskem trgu št. 45.

JAKOB DOBRIN,

glavni zastopnik zavarovalne družbe „VIKTORIJA“.

Varstvo proti mrazu je in ostane dobra zimska obleka.

Zimsko blago

iz čiste ovčje volne, katera, kakor znano, truplo vsakega škodljivega vremena varuje in je zato za ohranjenje zdravja o jesenskem in zimskem času nepogojno potrebna.

Sokovice iz najboljšega angleškega Buxkingskega blaga iz ovčje volne.

- 1 par za gospode kr. 50, 70, 90.
- 1 " " " podšite kr. 70, 90, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojne, prefino tamburirane gl. 1, 1.20, 1.40.
- 1 " " gospe kr. 60, 80, gl. 1.
- 1 " " " fino podšite kr. 80, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojne, prefino tamburirane kr. 80, gl. 1.20.
- 1 " " otroke, po velikosti kr. 30, 40, 50.
- 1 " " " podšite kr. 50, 60, 70.

Shawli za pot in drugi

iz čiste ovčje volne, najboljši risanje.

- 1 kos za gospode kr. 70, 90, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojno dolg gl. 1.50, 1.80, 2.
- 1 " " gospe kr. 50, 60, 80, gl. 1, 1.20.
- 1 " " otroke kr. 40, 60, 80.

Žilogrejci, najboljša sorta.

- 1 par za gospode kr. 25, 30, 40, 50.
- 1 " " gospe kr. 25, 35, 45.
- 1 " " otroke kr. 15, 25.

Zdravilni telogrejci

iz čiste pavole ali ovčje volne.

Ti varujejo po zimi pred vsakim prehlajenjem, zato se posebno priporočajo.

- 1 kos za gospode kr. 90, gl. 1.20, 1.40.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.50, 2, 2.50.
- 1 " " gospe gl. 1.20, 1.40.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.80, 2.50.
- 1 " " otroke kr. 70, 85, gl. 1.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.20, 1.50, 1.80.

Zdravilne spodnje hlače.

- 1 par za gospode gl. 1, 1.50, 2.
- 1 " " " prefine gl. 1.50, 2, 2.50.
- 1 " " gospe gl. 1.20, 1.80, 2.

Zdravilne nogovice

iz čiste ovčje volne.

- 1 par nogovic za gospode kr. 30, 40, 50, 60.
- 1 " visokih nogovic za gospe kr. 70, 80, 90, gl. 1.
- 1 " za otroke kr. 25, 35, 45, 60.

Zimske srajce

iz najfinejega blaga iz ovčje volne, moderne in elegantne, prsi s svilo montirane.

- 1 kos za gospode gl. 3.50, 4, 4.50.
- 1 " z bogato izšitimi prsi za telovnik gl. 4.50, 5.50.

Spređaj oferirano blago se samo in edino v taki kvaliteti dobi pri

A. Friedmann-u, Dunaj, Praterstrasse, 26.

Kupci en gros dobijo rabat.

(205—7)